

REFERAT Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling 2022-2025 d. 04-09-2024

Mødedato Onsdag d. 04. september 2024 kl. 08:50

Mødested Aalborg Portland A/S, Rørdalsvej 44, 9220 Aalborg Øst

Indholdsfortegnelse

Deltagere.....	3
Godkendelse af dagsorden.....	4
Orientering - status for Aalborg Portlands arbejde med at nedbringe støvgener i Ø. Uttrup.....	5
Drøftelse: Opfølgning på Handleplan for pesticidpunktkilder.....	6
Godkendelse - Implementering af affaldssortering.....	8
Godkendelse: Status for arbejdet med Grønne Hospitaler.....	12
Godkendelse: Evaluering af effekten af bæredygtighedskoordinatorer.....	14
Orientering: Beregning af klimaeffekter.....	16
Orientering: Ladestandere til brug for medarbejdere og borgere.....	18
B: Godkendelse: Overførsel af tilbageløbsmidler fra Klimapuljen.....	22
B: Beslutning - Tilladelse til råstofindvinding i graveområde Aars/V. Oustrup, Vesthimmerlands Ko	23
B: Beslutning: Tilladelse til råstofindvinding i graveområde Øster Svenstrup, Jammerbugt Kommu	25
B: Beslutning - Tilladelse til råstofindvinding i graveområde Skovsted, Thisted Kommune.....	27
Orientering.....	29
Eventuelt.....	30
Underskrift af mødeprotokol.....	31

Punkt 1: Deltagere

1-01-81-4-24

Sagsfremstilling

Udvalgsmedlemmer

Lauge Larsen (formand)
Jess V. Laursen (næstformand)
Helena Palsgaard
Peter Larsen
Tage Leegaard
Jens-Henrik Kirk
Jørgen Rørbæk Henriksen
Ole Stavad
Susanne Flydtkjær

Administrative deltagere

Regional Udviklingsdirektør Martin Rune Hoxer
Kontorchef Carina Lassen
Kontorchef Anja Melvej Hermansen
Chefkonsulent Birgitte Søltøft Henriksen (udvalgssekretær)

Afbud

Jens-Henrik Kirk

Ad hoc

Administrerende direktør Peter Birkegaard, Aalborg Portland
Sagsbehandler Hanne Kirk Østergaard, Regional Udvikling
Sagsbehandler Tommy Knudsen, Regional Udvikling
Specialkonsulent Mette Arleth, Regional Udvikling
Klimamedarbejder Anna Klausholt Bak
Projektleder Maja Sig Vestergaard, Rambøll
Specialkonsulent Torben Kronborg Pihl, Regional udvikling

Punkt 2: Godkendelse af dagsorden

1-01-81-4-24

Beslutning

Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling godkendte dagsordenen.

Jens-Henrik Kirk (K) deltog ikke under sagens behandling.

Punkt 3: Orientering - status for Aalborg Portlands arbejde med at nedbringe støvgener i Ø. Uttrup

1-35-71-2-1192-24

Resumé

På dagens møde besøger Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling Aalborg Portland. Aalborg Portland vil på mødet orientere udvalget om status for virksomhedens fortsatte arbejde og indsatser i forhold til at nedbringe støvgenerne fra virksomhedens kridtindvinding.

Administrerende direktør Peter Birkegaard vil på mødet give en status for arbejdet – herunder hvordan de tiltag, der er sat i værk, har indvirket på de støvgener, som opleves i Øster Uttrup.

Besøget indledes med en tur til kridtgraven for at se de nye tiltag.

Administrationen indstiller, at Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling tager orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling besøger Aalborg Portland, hvor den administrerende direktør vil orientere om status for virksomhedens fortsatte arbejde og indsatser i forhold til at nedbringe støvgenerne fra virksomhedens kridtindvinding.

De senere år har Aalborg Portland arbejdet med at nedbringe de støvgener, som opleves af beboerne i Øster Uttrup. Blandt andet har virksomheden arbejdet med et dyse-system til vanding af skrænter m.m., ligesom virksomheden har indført egne retningslinjer for jordkørsel og arbejde med afrømning af overjord og støjvolde.

Besøget sker som opfølgning på administrationens møde i juni måned med Aalborg Portlands ledelse og deres ønske om at orientere udvalget om status på arbejdet med at nedbringe de støvgener, som virksomhedens kridtindvinding i perioder medfører.

Besøget indledes med en tur til kridtgraven, hvor udvalget kan se de nye tiltag.

Indstilling

Administrationen indstiller, at Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling:

1. tager orienteringen til efterretning.

Beslutning

Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling tog orienteringen til efterretning.

Jens-Henrik Kirk (K) deltog ikke under sagens behandling.

Punkt 4: Drøftelse: Opfølgning på Handleplan for pesticidpunktkilder

1-35-71-1-17811-24

Resumé

Pesticidhandleplanen har siden 2020 været rammen for regionens indsats og det daglige arbejde med at afdække risikoen for forurening af jord, grundvand, overfladevand og natur fra pesticidpunktkilder.

Planen drøftes én gang om året i udvalget. Her justeres planen ud fra den viden og de erfaringer, der er opnået i arbejdet med pesticider.

Regionens undersøgelser peger fortsat på, at pesticidpunktkilder udgør en risiko for regionens grundvand og drikkevand. Administrationen anbefaler derfor, at der fortsat prioriteres undersøgelser af pesticidpunktkilder, der ligger i nærheden af vandværkers borer.

Administrationen indstiller, at udvalget for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling drøfter justeringer af Handleplanen for indsats over for pesticidpunktkilder samt planens fremtidige form.

Under punktet deltager Kontorchef Anja Melvej og sagsbehandlerne Hanne Kirk Østergaard og Tommy Knudsen.

Sagsfremstilling

Undersøgelser af grundvandets indhold af pesticider viser, at grundvandet er påvirket af pesticidrester fra anvendelsen af sprøjtemidler. Pesticider er fortsat en hyppig årsag til lukning af vandforsyningsboringer, når der sammenlignes med forureninger med andre miljøfremmede stoffer.

En del af de konstaterede forureninger skyldes nedsivning af pesticider fra punktkilder, hvor pesticider er opbevaret og håndteret. Dette kan være på vaskepladser og steder, hvor sprøjteudstyr er påfyldt og rengjort. Regionerne er efter jordforureningsloven ansvarlige for at kortlægge punktkilderne og prioritere den nødvendige indsats til beskyttelse af grundvand, menneskers sundhed samt overfladevand og natur.

I overensstemmelse med strategiplanen for jordforureningsområdet (bilag 2) er pesticidhandleplanens formål at være en ramme for regionens arbejde med at afdække omfanget af risikoen fra pesticidpunktkilder.

Administrationen foreslår, at indsatsen fremover sker med Jordforureningsplanen som ramme. Planen er pt. under udarbejdelse.

Arbejdet med pesticidpunktkilder er en dynamisk proces, hvor den nyeste viden inddrages i fh.t. kortlægning, undersøgelser, risikovurderinger og afværgeforanstaltninger.

Regionen har i arbejdet med pesticidpunktkilder haft fokus på opsporing af kilder, der kan medvirke til forurening af vandværksboringer med pesticider. Undersøgelser har haft til formål at lokalisere pesticidpunktkilder ved vandværker, hvor der allerede er påvist rester af pesticider i vandforsyningsboringer (opsporing) samt lokalisering af kilder i sårbare områder, hvor den naturlige beskyttelse af grundvandet er begrænset (forebyggelse).

Da der ses en høj fundprocent af pesticider i grundvandet i de udførte undersøgelser, anbefaler administrationen, at der fortsat prioriteres undersøgelser af pesticidpunktkilder, der ligger i nærheden af vandværkers borer.

Administrationen anbefaler desuden, at sporet omkring forebyggelse udvides til at omfatte alle indvindingsoplade.

Administrationen har gennemført en erfaringsopsamling på undersøgelser af pesticidpunktkilder på landbrug, og administrationen foreslår, at der fremover ikke udføres undersøgelser på de mindste landbrug (areal og bygningsmasse).

På mødet i udvalget vil administrationen fremlægge erfaringer fra undersøgelser af pesticidpunktkilderne, som baggrund for en drøftelse af mulige justeringer i pesticidhandleplanen. Herunder de fremadrettede prioriteringer i indsatsen overfor de pesticidpunktkilder, som udgør en risiko for jord, grundvand, overfladevand og natur i Region Nordjylland.

Handleplanen for regionens indsats over for pesticidpunktkilder, med status pr. september 2024 er vedlagt som bilag 1.

Indstilling

Administrationen indstiller, at udvalget for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling:

1. tager administrationens orientering om pesticid-indsats på området til efterretning
2. drøfter eventuelle justeringer af Handleplanen for indsats over for pesticidpunktkilder og den fremtidige ramme for opgaven

Beslutning

Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling tog orienteringen til efterretning og tilkendegav opbakning til at indsatsen justeres så:

- Undersøgelser af pesticidpunktkilder sker i alle indvindingsoplande inden for 100 m fra en indvindingsboring (10 ekstra lokaliteter).
- Handleplanen ikke længere opdateres med indsats overfor pesticidpunktkilder i Region Nordjylland
- Der fortsat sker en årlig orientering af KMB med pesticider som fokusområde

Jens-Henrik Kirk (K) deltog ikke under sagens behandling.

Bilag

Handleplan for indsats over for pesticidpunktkilder i Region Nordjylland, Revideret august 2024

Jordforurening - Strategiplan for Region Nordjylland

Punkt 5: Godkendelse - Implementering af affaldssortering

1-30-76-227-24

Resumé

Der orienteres om status for arbejdet med implementering af øget affaldssortering i Region Nordjylland. Herunder præsenteres koncept for sorteringen, og et antal undtagelser i implementeringen. Projektets finansieringsbehov vurderes at være 22 mio. kr.

Det indstilles at Udvalget for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling tager orienteringen om det fremlagte sorteringskoncept samt om projektets økonomi til efterretning. Derudover indstilles, at udvalget indstiller, at Forretningsudvalget og Regionsrådet godkender de fremlagte undtagelser samt de to udbud.

Regionsrådet har henvist sagen til behandling i udvalget igen, med henblik på at få et skøn over driftsomkostningerne ved den øgede affaldssortering. Administrationen har udarbejdet et notat herom som er vedlagt som bilag.

Sagsfremstilling

Som følge af lovkrav skal det affald som Region Nordjylland producerer kunne sorteres i flere fraktioner, end det sker i dag. Regionsrådet besluttede derfor 30. november 2021 at igangsætte implementering af regional affaldsstrategi. I Bilag 1 redegøres kort for beslutning og proces frem til projektet blev igangsat.

Affaldssortering og -håndtering er en del af den daglige opgaveløsning, som normalt organiseres og varetages lokalt af virksomhederne og deres afdelinger. For at sikre et ensartet koncept for sortering, og for at opnå bedre aftaler om indsamling, gennemføres implementeringsprojektet som en tværgående indsats. Projektet lagde ud med kortlægning og analyse af nuværende affaldsfraktioner, og afsøgning af hvilke muligheder der er for afsætning og behandling af fraktionerne. Projektets faser og delmål fremgår af projektplanen i bilag 2. Projektplanen løber frem til årsskiftet 2025/2026.

Selvom projektperioden er lang, er tidsplanen stram. Det skyldes især, at gennemførelse af udbud, indgåelse af kontrakter og indkøb og opsætning af materiel skal kunne gennemføres inden sengeafdelingerne på NAU tages i drift. I tidsplanen for sagens behandling i administrative og politiske udvalg er der derfor ikke plads til forskydninger, uden at det medfører problemer med målopfyldelsen i implementeringen.

Udbud

For at kunne foretage en øget sortering, skal der indkøbes nyt materiel, og der skal indgås nye aftaler med indsamlingsvirksomheder. Der gennemføres derfor udbud for henholdsvis indkøb af materiel og aftaler om indsamling. Det forventes, at et centralt udbud af indsamlingsaftaler vil give besparelse i forhold til de mange lokale aftaler som findes i øjeblikket, men da der samtidig skal afhentes flere nye fraktioner, er det ikke givet at udbuddet på indsamlingen samlet set medfører et fald i udgifter. De to udbud er kort beskrevet i Bilag 3. Udbudskriterierne er fastlagt i samarbejde med bredt sammensatte brugergrupper, og der er hentet inspiration i udbud som de øvrige regioner har gennemført. Brugergrupperne har især lagt vægt på brugbarhed, fleksibilitet og økonomisk ansvarlighed.

Udgifter til indkøb af affaldsbeholdere forventes at beløbe sig til omkring 3.5 mio. Den øgede sortering vil medføre nye arbejdsgange, og kommer til at berøre mange medarbejdere. På baggrund af dette forhold, samt størrelsen af den samlede kontraktsum for de to udbud vurderes det, Forretningsudvalget skal behandle de to udbud.

Sorteringskoncept

Formålet med øget affaldssortering er, at sikre at en større del af affaldet genanvendes. Der er en række fraktioner, som det er et lovkrav at udsortere, og derudover er der et antal materialetyper som der er økonomi i at sortere. En mere detaljeret udsortering kræver dog både arbejdstid, nyt materiel og løsninger på logistik og håndtering. I bilag 4 beskrives det koncept for sortering som styregruppen for affaldssorteringsprojektet har vedtaget. Konceptet afvejer hensyn til patienter, medarbejdere, miljø, økonomi og logistik. Konceptet medfører, at papir og pap håndteres som en blandet fraktion, og at metal, mad- og drikke kartoner, samt visse typer plast behandles som en blandet fraktion. De valgte løsninger lever op til de genanvendelsesmål som fremgår af Region Nordjyllands affaldsstrategi, men den løsning der er

valgt, er ikke den der vil resultere i den højeste genanvendelsesprocent. Det vurderes at en separat sortering af de nævnte fraktioner vil medføre et tidsforbrug hos personalet, og en omkostning i håndtering og ombygninger, som ikke står i rimeligt forhold til den miljøgevinst det ville give. Desuden er markedet for oparbejdning og genanvendelse af de forskellige materialetyper er i kraftig udvikling, så hvilken løsning der er miljømæssigt og økonomisk optimal vil formentlig ændre sig i udbuddets løbetid. Sorteringskonceptet er derfor udformet ud fra et ønske om ikke at bevæge sig ind ad dyre blindgyder, men at holde sig til mere overordnede kategorier, selvom det ikke i øjeblikket er det optimale ift miljø. Denne tilgang vurderes at være det mest fleksible og økonomisk ansvarlige.

Det er målet med implementeringsprojektet, at der skal foretages en ensartet sortering i hele Region Nordjylland. Der er dog et antal virksomheder og afdelinger, som er blevet undtaget fra at implementere det fælles koncept. Undtagelserne gælder Den Præhospitale Virksomhed, dele af Specialsektoren, RHN Neuroenheden, Psykiatriens afdeling på Mølleparkvej samt dele af Aalborg UH. Begrundelsen for undtagelserne, og deres afgrænsning beskrives i bilag 5 og er godkendt i projektets styregruppe.

Økonomi

Der er både drifts- og anlægsomkostninger forbundet med overgangen til øget affaldssortering. Udgifter til indkøb af nyt materiel samt ombygningen udendørs og indendørs beløber sig til ca. 13. mio kr. hertil kommer behov for en ny bygning ved NAU til 8,6 mio kr. Udover indkøb af nyt materiel skal der udarbejdes informationsmateriale og undervisningsforløb, og der vil medgå arbejdstid til udpakning, opsætning, undervisning og træning. Det forventes som nævnt, at der kan opnås en besparelse på omkostninger til indsamling af en række fraktioner, men da der samtidig skal afhentes flere nye fraktioner er det ikke givet at udbuddet på indsamlingen samlet set medfører et fald i udgifter. Der udarbejdes til budgetprocessen for 2025 en budgetbrik på 22 mio. Heri indgår ikke midler til driftsomkostninger, da det endnu er usikkert hvor store disse bliver. Se bilag 6 for en oversigt over omkostningerne.

Næste fase

Med vedtagelse af udbudskriterier og sorteringskoncept (inklusive nævnte undtagelser) er rammerne for den fremtidige løsning tilstrækkeligt kendte til, at implementeringsprojektet kan gå til næste fase. I næste fase skal de lokale projektledere i samarbejde med de lokalt udpegede personer forberede den konkrete implementering, blandt anden gennem inddragelse af alle berørte medarbejdergrupper. Der vil blive udarbejdet e-læringsmateriale som alle medarbejdere kan tilgå, og der fremstilles trykt informationsmateriale i form af plakater, piktogrammer og lignende. En fælles elektronisk affaldshåndbog erstatter de mange forskellige lokale affaldshåndbøger. Der gennemføres uddannelses- og træningsforløb for alle relevante medarbejdergrupper.

Fortsat sagsbehandling

Regionsrådet har henvist punktet til fornyet behandling i Udvalget for Klima, Miljø og Bæredygtighed, med ønsket om et skøn over de kommende driftsomkostninger ved den øgede affaldssortering.

Nyt bilag 7 indeholder en oversigt over driftsomkostninger ved den nuværende affaldshåndteringen i Region Nordjylland i opgjort for årene 2019-2023 fordelt på regionens virksomheder, og på private henholdsvis offentlige leverandører. Omkostningerne er søgt kvalificeret bedst mulig, og selvom der fortsat er usikkerheder i opgørelsen, vurderes de viste beløb at være rimeligt retvisende.

Administrationen har forhørt sig hos de andre regioner for deres erfaringer med driftsomkostninger for affaldshåndteringen - både før og efter indførelse af affaldssortering. De oplysninger administrationen har modtaget er listet i nyt bilag 8.

På baggrund af de indsamlede erfaringer, har administrationen søgt at skønne et niveau for driftsomkostning efter indførelse af affaldssortering i Region Nordjylland. Skønnet er baseret på forudsætninger og antagelser, og skal derfor tages med pænt stort forbehold, idet den reelle driftsomkostning til indsamlingsvirksomhed inkl. leje af yderligere containermateriel først kendes når udbuddet af opgaven er afsluttet.

Der gøres opmærksom på at indførelse af affaldssortering i Region Nordjyllands virksomheder er en lovbundet opgave.

Bilag 7 og 8 er lukket af udbudsmæssige hensyn.

Kommunikation og dialog

Beslutning fra Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig udvikling 7. august 2024:

Et flertal af Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling tog orienteringerne til efterretning og indstillede, at Forretningsudvalget og Regionsrådet godkender de fremlagte undtagelser samt de to udbud. Dog med bemærkning om, at kompetencen til at godkende undtagelserne afklares, inden den videre behandling i Forretningsudvalg og Regionsråd.

Derudover aftalte man, at økonomien gennemgås nærmere på et kommende møde med udspecificering af omkostningerne.

Et mindretal bestående af Susanne Flydtkjær (Ø) kunne ikke godkende indstilling 2 og 3, idet hun fremførte, at økonomien ikke rummer de aktuelle omkostninger, samt idet hun ikke mener, kompetencen til at godkende undtagelser ligger i Forretningsudvalget og Regionsrådet.

Ole Stavad (A), Helena Palsgaard (V) og Jens-Henrik Kirk (K) deltog ikke i sagens behandling.

Beslutning fra Forretningsudvalget, den 12. august 2024, punkt 12:

Et flertal i Forretningsudvalget godkendte alle fire punktet i indstillingen.

Et mindretal bestående af Susanne Flydtkjær kunne ikke godkende indstillingerne 2 og 3.

Gitte Bundgaard tog forbehold for endelig stillingtagen.

Pia Buus og Per Larsen deltog ikke i sagens behandling.

Beslutning fra Regionsrådet, den 19. august 2024, punkt 6:

Regionsrådet besluttede at sende sagen tilbage til udvalget med henblik på, at Administrationen forinden ny udvalgsbehandling kvalificerer skønnet over de afledte driftsomkostninger.

Anna-Grethe Sperling, Jørgen Rørbæk og Søren Valgreen deltog ikke i sagens behandling.

Indstilling

Administrationen indstiller, at Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling indstiller, at Forretningsudvalget og Regionsrådet:

1. tager orienteringen om det fremlagte sorteringskoncept til efterretning
2. tager orienteringen om projektets økonomi til efterretning
3. godkender de fremlagte undtagelser
4. godkender de to udbud

Beslutning

Et flertal i Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling godkendte alle fire punkter i indstillingen.

Et mindretal bestående af Susanne Flydtkjær (Ø) kunne ikke godkende indstilling 3 af samme årsag, som hun angav ved udvalgets behandling den 7. august 2024.

Jens-Henrik Kirk (K) deltog ikke under sagens behandling.

Bilag

Bilag 1 Beslutninger og proces om affaldssortering i Region Nordjylland

Bilag 2 Projektplan

Bilag 3 Udbud i forbindelse med affaldsprojekt

Bilag 4 Sorteringskoncept

Bilag 5 Undtagelser for implementering af ny affaldssortering

Punkt 6: Godkendelse: Status for arbejdet med Grønne Hospitaler

1-30-71-6-24

Resumé

Danske Regioners strategi Grønne Hospitaler har sigte på grøn omstilling og klimareduktioner på hospitalerne. Status for arbejdet med strategiens virkemidler - leadområder og fælles handlinger - fremlægges. Det indstilles at udvalget tager orienteringen til efterretning, og beslutter at udmønte de midler fra årets klimabudget, som er reserveret til Grønne Hospitaler.

Kontorchef Carina Lassen indleder punktet.

Specialkonsulent Mette Arleth deltager under punktets behandling.

Sagsfremstilling

Implementeringen af Danske Regioners strategi Grønne hospitaler begynder at tage form. Selvom landskabet for den grønne omstilling i hver region begynder at være velkendt, træder Grønne Hospitaler nye stier med sit systematiske fokus på deling og skalering af handlinger. Som følge af strategien etableres der tværregionale arbejdsgrupper til forankring af de leadområder, som er et af 5 virkemidler i strategien. Implementering af leadområderne, og af de fælles handlinger strategien også udpeger, medfører også nye samarbejder og organisering internt i Region Nordjylland.

Den grønne direktørkreds

Danske regioner har etableret Den Grønne Direktørkreds, som et supplement til de eksisterende ledelsesfora på tværs af regionerne. Klimaindsatsen går på tværs af regionernes nuværende forretningsområder, og der er også forskel på hvor og hvordan klimaarbejdet er organiseret i de fem regioner. Der var derfor ikke noget eksisterende direktørområde som kunne dække den tværregionale ledelse af Grønne Hospitaler. Region Nordjyllands repræsentant i Den Grønne Direktørkreds er Kim Mikkelsen, fungerende økonomidirektør. Den Grønne Direktørkreds beslutter fælles tidslinje og fokus for strategiens implementering. På kredsens seneste møde i juni 2024 vedtog Den Grønne Direktørkreds de første fælles handlinger, som alle regioner skal gennemføre.

Fælles handlinger

Alle regioner har fundet indsatser og handlinger som hver især giver en god klimaeffekt. Udfordringen har været at skalere den viden som oparbejdes lokalt. Grønne Hospitaler rummer derfor en indsats for systematisk, obligatorisk skalering af en række velafprøvede handlinger. Det er hensigten at der regelmæssigt udvælges handlinger til skalering på denne måde. Det er som nævnt den Grønne Direktørkreds som udvælger handlinger på indstilling fra regionerne. Den første liste over fælles handlinger til skalering er vedlagt som bilag. Vedlagt er desuden et notat som beskriver de overvejelser administrationen gør sig i forhold til implementeringen af handlingerne i Region Nordjylland. Stort set alle handlingerne er kendt og i varierende grad i gang forskellige steder i organisationen, men en systematisk skalering vil kræve ekstra tiltag. En del kan håndteres og organiseres gennem de lokale klimahandlingsplaner, andre handlinger skal håndteres som tværgående projekter.

Leadområder

De fem regioner har hver påtaget sig 1-2 leadområder, hvor de har ansvar for at gøre en ekstra indsats for at opdyrke handlinger og omstilling som giver effekt. Leadområderne er meget forskellige med hensyn til den faglige bredde og kompleksitet. Derfor er rammerne for hvordan man er leadregion, og hvad der skal komme ud af arbejdet i et leadområde også ret overordnede. Indtil videre er der udpeget kontaktpersoner for hvert enkelt leadområde i hver region, og regionerne inviterer til opstarts- eller kickoff arrangementer, hvor de enkelte leadområder drøftes på tværs af regioner og fagligheder. Der har i foråret været afholdt kick off for Region Midts leadområde om operationsområdets ressourceforbrug, og for Regions Syds leadområde omkring bæredygtig forplejning. I efteråret følger blandt andet opstartsmøder angående medicoudstyr og bæredygtige lægemidler. Det virker sandsynligt, at flere af leadområderne vil medføre nye handlinger til skalering i de fem regioner.

Region Nordjyllands leadområde Digitalisering og digitale patientforløb

Region Nordjylland har påtaget sig et leadområde, hvor der kan drages nytte af den store viden regionen besidder om digitale løsninger til patientforløb. Der er nedsat en intern arbejdsgruppe med deltagelse fra Digitalisering og IT (som har ledelsen) og Regional Udvikling. Her aftales rammer og indsatser for leadområdet. Leadområdet kan spille ind i alle Grønne Hospitalers 3 handlingsspor (Indkøb, Cirkulær økonomi og adfærd, Bygninger, Energi & Transport), men fokus for arbejdet vil mest ligge på digitaliseringsprojekter som kan nedbringe forbruget af patientartikler mm, og dermed handlingsspor om Cirkulær Økonomi og adfærd. De øvrige regioner inviteres til opstartsmøde 19. september. Alle møder og workshops i dette leadområde vil blive afviklet digitalt.

Implementering, governance og økonomi

Implementeringen af såvel Grønne Hospitaler, som den kommende bæredygtighedsstrategi, kalder på en tværgående organisering, både på praktisk niveau og på de øverste ledelsesniveauer. Arbejdet med implementering af øget affaldssortering i Region Nordjylland har opbygget værdifulde erfaringer med komplekse, tværgående indsatser og behovet for organisering og governance. Organisationen har altså øvet sig gennem affaldsprojektet, men Grønne Hospitaler kommer i højere grad til at berøre de kliniske medarbejderes adfærd og rutiner, så governancemodeller fra affaldsprojektet kan ikke direkte overføres. En erfaring som er gjort er, at tværgående forandringer tager tid og kræver at der er medarbejdere som i en periode kan bruge deres tid på at gennemføre de nødvendige handlinger.

De fleste af de 13 handlinger som skal gennemføres, kræver primært arbejdstid forskellige steder i organisationen. Mulighed for frikøb af medarbejdere i kortere perioder vil således være en hjælp til implementeringen. Nogle af handlingerne kan kræve indkøb af materialer, udstyr eller apparatur i mindre skala. Derfor anmoder administrationen om, at Udvalget for Klima, Miljø og Bæredygtig udvikling udmønter den del af klimabudgettet - i alt 500.000 kr - som er reserveret til Grønne Hospitaler. Der anmodes om, at administrationen bemyndiges til at anvende disse midler til udgifter forbundet med implementeringen af de 13 handlinger og til støtte for leadområdet.

Enkelte af de 13 handlinger kan kun gennemføres hvis der afsættes anlægsmidler til det. For den type handlinger vil der blive udarbejdet projektbeskrivelser, eller tilsvarende, som kan indgå i regionens sædvanlige budgetproces.

Indstilling

Administrationen indstiller, at Udvalg for Klim, Miljø og Bæredygtig Udvikling:

1. tager orienteringen om status for Grønne Hospitaler til efterretning
2. godkender, at der udmøntes 500.000 kr. fra Klimabudgettet, som er reserveret til Grønne Hospitaler
3. godkender, at Administrationen bemyndiges til at anvende de udmøntede midler brug for implementering af handlinger i Grønne Hospitaler og til støtte for leadområdet Digitalisering og patientforløb

Beslutning

Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling godkendte indstillingen med bemærkning om, at de 500.000 kr., der udmøntes fra Klimabudgettet, betragtes som et engangsbeløb, og at fremtidige udgifter til området forventes afholdt fra hospitalernes driftsbudgetter.

En oversigt over hvordan de 500.000 kr. er brugt, fremlægges for udvalget på et kommende møde.

Jens-Henrik Kirk (K) deltog ikke under sagens behandling.

Bilag

Handlinger til første rul i strategien for Grønne Hospitaler

Notat om skalering af handlinger i i Region Nordjylland

Grønne hospitaler

Punkt 7: Godkendelse: Evaluering af effekten af bæredygtighedskoordinatore

1-21-71-2-24

Resumé

Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig udvikling vedtog i 2023, at effekten af at ansætte 3 bæredygtighedskoordinatore på hospitalerne skulle evalueres inden udgangen af 2024. Administrationen fremlægger forslag til fokus og metode for denne evaluering. Den foreslåede evaluering falder i to dele, hvoraf den ene - en kvalitativ analyse - er grundlæggende, og den anden - et survey - er et muligt tilvalg.

Det indstilles, at udvalget godkender den valgte metode for evalueringen samt udmøntningen af 185.000 kr. fra klimabudget 2024 til den kvalitative analyse. Derudover bedes udvalget drøfte, om analysen skal suppleres af et survey, og i givet fald godkende udmøntning af 66.000 kr. fra klimabudget 2024

Specialkonsulent Mette Arleth indleder punktet.

Sagsfremstilling

I klimabudgettet for 2023 blev der afsat midler til tre halve årsværk, til aflønning af bæredygtighedskoordinatore på henholdsvis Aalborg UH, Regionshospitalet og Psykiatrien i andet halvår 2023. Desuden blev det besluttet at reservere løn til disse koordinatore i klimabudgetterne for 2024 og 2025, så de kunne ansættes i en periode på mindst 2½ år. Intentionen var at skabe mere fremdrift i klimaarbejdet, især i klinikken, ved at tilføre medarbejdere der kunne fokusere alene på denne opgave. Der er tale om et pilotprojekt i forhold til at understøtte klimainsatsen, og det skal herefter drøftes hvorvidt en mere permanent finansiering efter pilotfasen kan overgå til sundhedsområdet.

Det blev derfor i forbindelse med vedtagelse af klimabudgettet for 2023 besluttet, at pilotprojektet med bæredygtighedskoordinatore skulle evalueres i slutningen af 2024, således at evalueringen kan indgå i de budgetmæssige drøftelser forud for budget 2026.

Administrationen fremlægger her forslag til metode for evalueringen. Evalueringen foretages af Nordic Healthcare Group, NHG. NHG har et godt kendskab både til sundhedsvæsenet generelt og til Region Nordjyllands hospitaler, og har desuden bistået Regional Udvikling i forbindelse med udarbejdelse af konceptet for anden generation af lokale klimahandlingsplaner og regionens Roadmap 2030.

Forslag til fremgangsmåde og tilbud på opgaven er vedlagt som bilag.

NHGs forslag til metode er delt i to. Første del er en kvalitativ analyse, baseret på interviews med relevante nøglepersoner. Her går i dybden med koordinatorenes arbejdsopgaver og den organisering de er en del af. Anden del er et survey, som i en bredere kreds af medarbejdere og ledelse undersøger den oplevede effekt af bæredygtighedskonsulenternes arbejde. Det er muligt alene at vælge den kvalitative analyse, men surveyet kan ikke gennemføres uden det grundlag i form af interviews som skabes i den kvalitative analyse, så det er ikke en mulighed alene at vælge surveyet.

Prisen for den kvalitative analyse er 185.000 kr., og surveyet kan tilkøbes for 66.000 kr., hvorfor den samlede pris er 251.000 kr.. Midlerne til undersøgelsen kan findes på klimabudgettet for 2024, hvor der er midler som endnu ikke er udmøntet.

Det er administrationens vurdering, at den fremlagte metode er god og relevant, og vil give et godt grundlag for drøftelser og beslutninger om kommende bemanning med bæredygtighedskoordinatore i Region Nordjylland. Det vurderes, at de ekstra informationer som indsamles i forbindelse med surveyet vil give værdifuld viden, som desuden kan bringes i spil i arbejdet med implementering af Grønne Hospitaler, den kommende bæredygtighedsstrategi, og næste generation af lokale klimahandlingsplaner.

Indstilling

Det indstilles, at Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling:

1. Godkender den valgte metode for evalueringen,
2. Godkender udmøntning af 185.000 kr. fra klimabudget 2024 til den kvalitative analyse

3. Drøfter hvorvidt analysen skal suppleres af et survey, og i givet fald godkender udmøntning af 66.000 kr. fra klimabudget 2024

Beslutning

Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling godkendte indstillingen, og herunder at den kvalitative analyse suppleres med en survey samt udmøntning hertil. Godkendelsen sker med følgende bemærkning:

Udvalget betragter det som evalueringens hovedformål at udgøre et grundlag for den fremtidige organisering med bæredygtighedskonsulenter, når/hvis hospitalerne fortsætter indenfor egen drift efter 2025. Det er derfor vigtigt for udvalget, at evalueringen rummer spørgsmål, der peger i den retning. Fx i forhold til hvilke evt. yderligere potentialer, organiseringen med bæredygtighedskoordinatorer kan bidrage til, samt hvorvidt organiseringen skaber værdi i en sådan grad, at man vil fortsætte med bæredygtighedskoordinatorer indenfor eget budget.

Jens-Henrik Kirk (K) deltog ikke under sagens behandling.

Punkt 8: Orientering: Beregning af klimaeffekter

1-21-71-3-24

Resumé

Region Nordjylland udvikler og anvender en række redskaber, så effekten af klimatiltag kan beregnes. Udviklingen sker i samarbejde med de øvrige regioner. Der redegøres for formålet med henholdsvis Klimastyringsmodellen, Tiltagsberegneren og Materialebiblioteket.

Det indstilles, at Udvalget for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling tager orienteringen til efterretning.

Klimamedarbejder Anna Klausholt Bak deltager under punktet

Sagsfremstilling

Region Nordjylland har en målsætning om at reducere CO₂-udledning fra egen virksomhed med 40% fra 2018 til 2030, og Danske Regioner har en målsætning om at CO₂-udledningen i regionerne skal reduceres med 50% fra 2022-2035. Der gennemføres derfor en række indsatser i Region Nordjylland, og det er væsentligt at kunne vurdere, hvorvidt de virker. Det er også vigtigt at have en vurdering af, om de indsatser der besluttet er tilstrækkelige til at nå de ønskede mål. Vurderingerne sker på baggrund af beregninger, da CO₂-effekten sjældent kan måles direkte. Der er en stigende efterspørgsel fra organisationen på effektberegninger. Det er derfor vigtigt at indrette arbejdet på en måde, der afværger de værste flaskehalse, da der i dag kun er få specialiserede medarbejdere som kan foretage klimaberegningerne.

I denne dagsorden beskrives kort hvilke redskaber administrationen benytter i dette arbejde. En mere uddybende beskrivelse findes i bilag 1. I flere tilfælde er der tale om redskaber som Region Nordjylland sammen med de andre regioner selv udvikler, da denne form for redskaber ikke er hyldevarer. Det er administrationens klare vurdering, at udvikling og deling af beregningsværktøjer på tværs i regionerne, er en billigere og mere effektiv metode til effektberegning end alternativet, som er at bestille de tilsvarende beregninger hos eksterne konsulenter.

Klimaregnskabet

Der udarbejdes årligt et klimaregnskab på baggrund af hele Regionens økonomi for det forgangne år. Klimaregnskabet viser den totale udledning fra driften af Regionen år for år og giver et overblik over udledningerne på årlig basis. Ud fra klimaregnskabet skabes overblik over, hvor Regionens drivhusgasudledninger er kommet fra, og hvor det derfor giver mening at lave tiltag. Når klimaregnskabet viser udledning for hele regionens drift, skal der meget store reduktioner til, for at det kan ses i klimaregnskabet, og selv en stor reduktion kan opvejes af f.eks et øget antal behandlinger. Klimaregnskabet er derfor ikke velegnet til at vise effekten af de indsatser som gøres, og kan heller ikke vise den samlede fremtidige effekt af ændringer, tiltag og beslutninger. For at kunne det, er der brug for redskaber, der kan give den nødvendige detaljering og kan bruges til fremskrivning.

LCA

Det faglige redskab der bruges til at beregne reduktioner af CO₂e-udledninger fra tiltag, er livscyklusanalyser (LCA). Livscyklusanalyserne kræver detaljerede data fra leverandører om deres produkter og produktionsanlæg. Det er ikke unormalt, at leverandørerne ikke vil levere de data, eller at det de udleverer, er for generaliseret til egentlig at kunne bruges i en LCA. Samtidig er arbejdet med livscyklusanalyser så omfattende, at det ikke giver mening at foretage for hvert enkelt tiltag i Regionen. Derfor er det nødvendigt at finde en mellemting, der er lettere end en LCA men mere detaljerede end klimaregnskabet.

Klimastyringsmodellen

Alle regionerne har behov for en mellemting mellem klimaregnskab og LCA. Derfor er regionerne gået sammen om at udvikle en sådan løsning. Det ene af indtil nu to redskaber, der er lavet i den fællesregionale klimadatagrube, er den Fællesregionale Klimastyringsmodel (KSM). Klimastyringsmodellen er en fremskrivningsmodel, som giver et indblik i, hvor regionernes fremtidige drivhusgasudledninger kommer fra, og dermed hvor der skal sættes ind med tiltag for at nedbringe udledningerne. Fremskrivningen kan justeres når der indføres tiltag, så man kan vurdere den kommende effekt af tiltagene. På den måde hjælper Klimastyringsmodellen til at vise om de tiltag, politikker mv. der vedtages, er tilstrækkelige til at opnå målsætningerne.

Tiltagsberegneren

For at sikre, at tiltag beregnes på en måde som passer med Klimastyringsmodellen udvikles en fælles Tiltagsberegner. Effektberegninger, som foretages med Tiltagsberegneren kan deles og anvendes på tværs af regionerne, som derfor ikke behøver lægge tid i en beregning som en anden region allerede har foretaget. Tiltagsberegneren udarbejdes, så det bliver muligt for andre faggrupper, herunder f.eks. klinikere at lave beregningerne, i stedet for at det skal være den fagspecifikke medarbejder der skal gøre det. Det betyder, at der i fremtiden kan foretages markant flere beregninger end hidtil.

Materialebiblioteket

Når klimaaftrykket af et produkt beregnes, bruges en emissionsfaktor. Det er et tal, som angiver hvor meget CO2 der udledes for at fremstille, anvende og bortskaffe et produkt. I de mest brugte databaser for emissionsfaktorer er der ca. 200 forskellige emissionsfaktorer. Region Nordjylland indkøber ca. 100.000 forskellige produkter og services, som alle skal passes ned i de 200 faktorer, hvilket medfører grove generaliseringer. For at Tiltagsberegneren skal være brugbar, er det nødvendigt at have mere specifikke emissionsfaktorer. Derfor har Region Nordjylland i samarbejde med de andre regioner og konsulent udarbejdet et Materialebibliotek med emissionsfaktorer for 44 specifikke materialer, der bruges meget på sygehusene. Materialebiblioteket gør det for eksempel muligt at se, om der kan være en besparelse ved at gå fra en type plast til en anden. Det er det detaljeringsniveau der er brug for, når der regnes på tiltag. Materialebiblioteket kan udvides med flere materialer efterhånden som behovet opstår.

Materialebiblioteket, Tiltagsberegneren og Klimastyringsmodellen er alle brikker som gør, at regionerne fremover kan følge effekten af beslutninger og tiltag frem mod opfyldelse af målsætningen. Det er vigtigt at understrege, at der stadig er et stykke vej inden vi er i mål med udviklingen af værktøjerne. På nuværende tidspunkt er planen, at første version af Tiltagsberegneren er klar i løbet af efteråret 2024.

Hvad ligger der i støbeskeen?

Der skal fremover rapporteres årligt på Danske Regioners strategi for Grønne Hospitaler og målsætningen på 50% CO2-reduktion. Til dette er Klimastyringsmodellen og Tiltagsberegneren de centrale redskaber. Denne rapporteringsform er ny for alle 5 regioner, og hver region har sine udfordringer med at blive klar til den. I 2024 vil afrapporteringen derfor have form af en parathedsvurdering, der skal tydeliggøre hvor hver af regionerne fortsat har arbejde foran sig, for at blive klar til den første egentlige afrapportering i 2025. Herefter er planen, at der vil være en årlig afrapportering.

Som en del af EUs Green Deal kommer der krav til producenter og leverandører om i højere grad at stille data om klimabelastning af deres produkter til rådighed. Det er endnu for tidligt at sige hvor brugbare disse data bliver, men ideelt set vil det lette regionernes fremtidige arbejde med Klimaregnskabet, Tiltagsberegneren og Materialebiblioteket.

Indstilling

Det indstilles, at Udvalget for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling:

1. tager orienteringen til efterretning.

Beslutning

Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling tog orienteringen til efterretning.

Jens-Henrik Kirk (K) deltog ikke under sagens behandling.

Bilag

Notat til KMB 8 august 2024 effektberegninger mm opdateret med overskrift

Punkt 9: Orientering: Ladestandere til brug for medarbejdere og borgere

1-23-3-70-7-24

Resumé

Regionsrådet besluttede på sit møde den 27. marts 2023, at følge anbefalingerne om at igangsætte en detailanalyse af ladebehov for de kommende år. Herunder ladestruktur og -type samt de økonomiske konsekvenser. Herunder desuden sikre sammenhængende plan for lade-infrastruktur, der går på tværs af Regionens Virksomheder og Institutioner. Dette som grundlag for at fastlægge udbudskriterier og -proces med henblik på at optimere opsætning af nye ladestandere til egne køretøjer i en sammenhæng med el-ladekapacitet til ansatte og gæster. Analysen er gennemført og opstiller scenarier for alternativer for ladestruktur. Dog er ny lovgivning med skærpede krav undervejs, som ændrer præmisserne for el-ladeinfrastruktur markant og som vil have konsekvenser for de beskrevne scenarier. Derfor præsenteres analysen nu til orientering sammen med den ny lovgivning, og det indstilles, at afvente de nationale betingelser, der følger af lovgivningen, før der træffes beslutning om hensigtsmæssig model for el-ladeinfrastruktur.

Administrationen indstiller, at Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling indstiller, at Forretningsudvalget og Regionsrådet tager orienteringen til efterretning.

Projektleder Maja Sig Vestergaard fra Rambøll indleder punktet.

Sagsfremstilling

Analysen er igangsat ud fra de gældende lovkrav om antal ladestandere og med sigte på at afdække ladebehov derudover. Se sammenfatning i bilag 2.

Lovgivning

Den gældende lovgivning ved Ladestander-bekendtgørelsen fastlægger, at Region Nordjylland er forpligtet til at have 1 ladestander for parkeringspladser med mere end 20 p-pladser inden 1.1.2025. Regionen kan ved AFI loven stille arealer til rådighed for privat operatør samt medfinansiere opsætning af ladestandere frem til udgangen af 2025, hvor både udbud, kontrakt og opsætning skal være afsluttet.

I analyseprocessen er ny lovgivning tilgået ved Bygningsdirektivet, der skærper kravene til opsætning af ladestandere markant. Der skal inden udgangen af 2026 opsættes 1 ladestander pr. 10. p-plads og forberedes for opsætning på resterende. Disse krav er indarbejdet i analysens scenarier og anbefalinger.

Analyse af behov

Analysen fastlægger hvor der mangler opsætning i forhold til ladestander-bekendtgørelsen, samt fastlægger de behovsbestemte antal ladestandere, der opfylder forventet behov over en årrække for egne køretøjer, ansatte og gæster. Der kan derfor opstilles 3 scenarier for etablering af ladestandere

Scenarier for el-ladeinfrastruktur

De 3 scenarier er;

1. MINIMUMSCENARIO: Kun opfyldelse af ladestander-bekendtgørelsens krav inden 2025.

Analysen viser, at Region Nordjylland allerede er i mål med opfyldelse af kravene i ladestander bekendtgørelsen. Der er kun en matrikel der mangler opsætning af 1 ladestander. Fra den tidligere opsætning af 70 ladestandere er der 1 ladestander i rest, som derfor anvendes til den matrikel. Regionen er således ikke lovmæssigt forpligtet til yderligere opsætning med denne målopfyldelse med nuværende lovgivning.

2. ET UDBUD EFTER BEHOV:

Analysen afdækker det behov for lade kapacitet, som ansatte og gæster efterspørger parallelt med ladekapacitet til egne køretøjer. Det medfører opstilling af ladestandere til medarbejdere og gæster i alle regionalt ejede bygninger/regionale lejemål med mere end 20 parkeringspladser jf. lovkrav, uanset om der er tale om en bolig eller en erhvervsjendom. I forhold til NT ladebehov medregnes lynladere som efterspurgt af NT.

Analysen opstiller to underscenerier med tilhørende behov for ladekapacitet og placering:

Beregnet behov i	2030 (scenarie 2A)	2035 (scenarie 2B)
Antal normalladere	313	440
Antal hurtigladdere	7	12
Antal lynladere	5	5
Heraf til egne køretøjer	108	108

Analysen viser det reelle ladebehov på Regionens matrikler, når den ladekapacitet der stilles til rådighed fra anden side tages i betragtning. Eksempelvis hjemmeladning og den ladestruktur Kommunerne stiller til rådighed.

3. OPFYLDELSE AF NY LOVKRAV MED SKÆRPET BYGNINGSDIREKTIV:

De nye lovkrav ved Bygningsdirektivet, som er tilgået efter behovsanalysen, vil skærpe antal ladestander markant og vil således overstige det ladebehov som er beskrevet under scenarie 2. Lovkravet medfører, at der inden 01.01.2027 skal opsættes;

A. Antal ladere samlet: 529 (normal-, hurtig- og lynladere samt ladere til egne køretøjer)

B. Etablering af tom-rør på 50% af eksisterende P-pladser

Kravet om etablering af tom-rør og kabelføring på 50% af p-pladserne, medfører anlægs- og tekniske udfordringer, som vil have økonomiske konsekvenser for Regionen.

Se bilag 1 for fordele og ulemper ved hvert scenarie.

Øvrige mindre matrikler og lejede arealer

Ud over det antal ladestander, som er opstillet i scenarie 2 og 3 er der identificeret behov for ladestander ved de mindre matrikler i Regionen. Det drejer sig om Specialsektoren, Den Præhospitale Virksomhed, Sundhedshusene samt lægeboliger. Fælles for disse er, at det primært er på lejede arealer. Derfor er det ikke Regionen, som har forpligtigelse til opsætning af ladestander på disse matrikler, men ejer, som typisk er kommunerne.

Beregnet behov for ladestander til:

A. beboelsesejendomme ikke omfattet af lovkrav: 35

B. Lejemål: 168

Derudover har Hospice Vangen og Hospice Vendsyssel begge udtrykt ønske om etablering af ladestander kapacitet i forbindelse med næste fase af ladestander opsætning hos Region Nordjylland. Hospice er selvejende institutioner, med Regionen medfinansiering. Det betyder, at Regionen ikke har forpligtigelsen til opsætning af ladestander.

NT

NT samlede behov er 5 lynladere placeret i henholdsvis Hjørring, Aalborg Universitetshospital Syd, Thisted og Frederikshavn. Der pågår drøftelser mellem NT, kommunerne og Regionen om hensigtsmæssig fordeling af dette behov set i lyset af den ny lovgivning, der er på vej.

NAU

NAU indgår i analysen for den del af NAU, der ikke vedrører det igangværende offentligt-privat Partnerskabssamarbejde om P-huset. Resten om de frie parkeringsarealer indgår koordineret med analysens øvrige resultater og anbefalinger. Herunder også betragtninger om fælles eller adskilt udbud.

Kommuner

For de mindre matrikler i Speciaalsektoren, sundhedshuse og lægeboliger er det kommunerne som grundejer, der har forpligtigelsen for opsætning af ladeinfrastruktur. Den videre dialog med kommunerne afventer præmisserne for den ny lovgivning.

Økonomiske og udbudsstrategiske overvejelser

De skærpede lovkrav i scenarie 3 medfører markante tekniske krav til Regionen til forberedelse af p-pladser til ladestandere. Det vil medføre en ukendt økonomisk udgift.

Samtidig gør de nye lovkrav til antal ladestandere, at det formentlig vil være mindre økonomisk attraktivt for en ladeoperatør, at byde ind på et udbud på Regionens samlede matrikler. Derfor afventes national afklaring om præmisser for lovopfyldelse.

Når der er klarhed, skal der gennemføres 2 udbud. Det ene udbud vedrører de offentligt tilgængelige ladestandere med eventuel kommende mulighed for medfinansiering fra Regionen. Det andet udbud vedrører det forventede kommende behov for ladestandere til egne køretøjer (108 i 2030). Her skal der ske en finansiering fra Regionen af det valgte antal ladestandere efter gennemførelse af udbud.

Ved scenarie 3 er Regionen ikke økonomisk forpligtet til opsætning af ladestandere på de lejede arealer.

Anbefalinger

Med afsæt i anbefaling fra den nedsatte Følgegruppe foreslås følgende i forhold til proces for implementering af ladeinfrastruktur:

Scenarie 1 er allerede opfyldt i forhold til gældende lovkrav. Dette er gældende frem til ny lovgivning træder i kraft pr. 1.1.2027. Derfor foretages ikke yderligere før der nationalt er klarhed over de tekniske og økonomiske aspekter ved ny lovgivning, som skal være implementeret inden 1.1.2027. Status er, at Danske Regioner i samspil med Kommunernes Landsforening er aktiveret i forhold til de nationale statslige myndigheder.

For en nærmere beskrivelse af analysens indhold se bilag 2.

Økonomi

For at økonomien for de offentligt tilgængelige ladestandere kan fastlægges, skal der klarhed over præmisserne for ny lovgivning. Derefter kan koncessionsværdi og udbudskriterier fastlægges, som ramme for et udbud, der fastlægger hvorvidt, der vil være tale om indtægt eller udgift for Regionen. Herunder indgår også en eventuel statslig medfinansiering, hvis en sådan etableres. Erfaringerne frem til nu viser, at der reelt bør være mulighed for indtægt fra aftale med operatør ved scenarie 2.

Indstilling

Administrationen indstiller, at Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtighedsudvalget indstiller, at Forretningsudvalget samt Regionrådet:

1. tager orienteringen om status for behovsanalysen og tilhørende anbefalinger til efterretning, herunder allerede opfyldelse af gældende lovkrav ved scenarie 1
2. tager orienteringen om at de nationale retningslinjer afventes før beslutning om yderligere tiltag ud over scenarie 1 til efterretning

Beslutning

Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling tog orienteringen til efterretning.

Jens-Henrik Kirk (K) deltog ikke under sagens behandling.

Bilag

Bilag 1 - Scenarier for opstilling af ladestandere - fordele og ulemper.pdf

Bilag 2 - Behov for ladestandere ved Region Nordjyllands bygninger_19042024.pdf

Bilag 3 - Regionsrådet Ladestandere 27-03-23.pdf

Bilag 4 - Kommissorium for følgegruppe for ladestandere (revideret) 22-03-24.pdf

Punkt 10: B: Godkendelse: Overførsel af tilbageløbsmidler fra Klimapuljen

1-35-18-24

Resumé

Udvalget for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling skal tage stilling til anvendelsen af tilbageløbsmidler fra den interne Klimapulje. Der kommer løbende midler i tilbageløb fra Klimapuljen, og det foreslås at disse midler anvendes i Klimapuljen 2024.

Sagsfremstilling

En opgørelse i august 2024 viser at der er 654.257,00 kr. i tilbageløbsmidler fra den interne Klimapulje. Midlerne stammer dels fra projekter som er blevet annulleret, dels fra projekter som er gennemført og afrapporteret, men som er blevet billigere end forventet. Klimapuljen støtter med maksimalt 75 %. Hvis et projekt bliver billigere end det oprindeligt var budgetteret til, nedskrives Klimapuljens tilskud proportionelt. Herved kan der opstå midler som føres tilbage til Klimabudgettet i Regional Udvikling efter færdiggørelse af et projekt. En opgørelse over hvilke projekter midlerne stammer fra er vedlagt som bilag 1.

Den 9. august 2024 var der deadline for dette års Klimapulje. Der har i år været rekordmange ansøgninger, og det betyder også, at det ansøgte beløb langt overstiger Klimapuljens budget på 3,5 mio. Administrationen indstiller derfor, at tilbageløbsmidlerne fra tidligere års Klimapuljeprojekter anvendes i dette års pulje, for at flest mulige ansøgninger kan imødekommes.

Administrationen giver en samlet og mere detaljeret historik over afsluttede projekter i indeværende år på udvalgsrådet i december, hvorfor udvalget på nuværende tidspunkt bedes tage stilling til om tilbageløbsmidlerne kan indgå i årets behandling af klimapuljemidler.

På udvalgsrådet den 2. oktober 2024 fremlægger administrationen ansøgninger til Klimapuljen 2024 med henblik på udvalgets stillingtagen.

Indstilling

Administrationen indstiller at Udvalget for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling:

1. godkender at der overføres 654.257,00 kr. i tilbageløbsmidler til Klimapuljen 2024.

Beslutning

Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling godkendte indstillingen.

Jens-Henrik Kirk (K) deltog ikke under sagens behandling.

Bilag

Overførsel af tilbageløbsmidler_Bilag 1

Punkt 11: B: Beslutning - Tilladelse til råstofindvinding i graveområde Aars/V. Oustrup, Vesthimmerlands Kommune

1-35-71-2-1528-24

Resumé

Gunnar Nielsen A/S har søgt om tilladelse til indvinding af sand, sten og grus indenfor graveområdet Aars/V. Oustrup, Vesthimmerlands Kommune. Der søges om en årlig indvinding på op til 50.000 m³ sand, sten og grus over en 10-årig periode. Den samlede indvinding i perioden vil være på 100.000 m³ og den gennemsnitlige indvinding er dermed på 10.000 m³ årligt. Det ansøgte areal er på ca. 10,6 ha. Der har været indvinding på arealet over en længere årrække og det er restressourcen der nu skal indvindes.

På baggrund af ansøgningen og den gennemførte screening har administrationen udarbejdet et udkast til tilladelse efter råstofloven.

Administrationen indstiller til Udvalget for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling, at udkast til tilladelse sendes i høring i 4 uger og at der meddeles tilladelse til indvinding, hvis der ikke kommer bemærkninger under høringen, der er væsentlige for sagens behandling.

Sagsfremstilling

Gunnar Nielsen A/S søgte den 20. november 2023 om tilladelse til indvinding af sand, sten og grus på matr.nr. 6a, 6h og 7a Troelstrup By, Blære, Vesthimmerlands Kommune. Det ansøgte areal er på ca. 10,6 ha og ligger i graveområde Aars/V.Oustrup i Råstofplan 2020.

Der er søgt om en samlet indvinding på op til 100.000 m³ over en 10-årig periode, med mulighed for at indvinde op til 50.000 m³ i enkelte år. Den gennemsnitlige årlige indvinding vil være på 10.000 m³. Der søges desuden om tilladelse til at importere op til 5.000 m³ råstoffer udefra om året.

Der har været råstofindvinding på arealet i en længere årrække. Restressourcen skal nu indvindes ved at grave ned til 1 meter under eksisterende terræn i råstofgraven. Der skal ikke indvindes råstoffer under grundvandsspejlet. Der søges om indvinding af råstoffer (gravning, sortering m.v.) på hverdage kl. 07:00 til kl. 18:00. Der søges om udlevering af råstoffer (inkl. læsning og kørsel på eget areal) på hverdage kl. 06:00 til kl. 18:00. Der er ingen aktivitet på lørdage eller på søn- og helligdage.

Råstofgraven skal primært efterbehandles til landbrug. En mindre del af råstofgraven skal efterbehandles til natur i overensstemmelse med Region Nordjyllands afgørelse af 25. januar 2023 om ændret efterbehandling af en del af råstofgraven. Baggrunden for regionens afgørelse om ændret efterbehandling er, at bilag IV-arten stor vandsalamander er fundet i råstofgraven.

Ansøgningsmaterialet og regionens udkast til afgørelse efter miljøvurderingsloven var i høring i april-maj 2024. Der kom høringssvar fra Vesthimmerlands Kommune og fra Jørgen Jacobsen der er nabo til råstofgraven. Vesthimmerlands Kommune udtrykker ønske om, at arealet primært efterbehandles til landbrug af hensyn til de omkringliggende husdyrproduktioner. Der kan dog ifølge kommunen med fordel efterlades mindre skråninger uden muld i den østlige del af råstofgraven. Jørgen Jacobsen der ejer ejendommen Oustrupvej 51, 9600 Aars, har via sin konsulent indsendt bemærkninger om tre jorddepoter der er placeret på hans matrikel. Jorddepoterne stammer fra tidligere råstofindvinding i området og Jørgen Jacobsen ønsker sikkerhed for, at depoterne fjernes igen. Administrationen bemærker hertil, at det ene af de tre depoter skal anvendes til efterbehandling af den ansøgte råstofgrav. De to andre jorddepoter håndteres i forbindelse med efterbehandlingen af en nærliggende råstofgrav hvor råstofindvindingen af afsluttet men hvor efterbehandlingen endnu ikke endelig godkendt.

Region Nordjylland meddelte den 21. juni 2024 afgørelse efter miljøvurderingsloven. Det er regionens vurdering, at det ansøgte projektet ikke vil give anledning til en væsentlig påvirkning af miljøet. Projektet er dermed ikke omfattet af krav om miljøvurdering.

Indstilling

Administrationen indstiller, at Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling:

1. beslutter, at administrationen sender udkast til tilladelse til råstofindvinding i høring i 4 uger
2. beslutter, at administrationen efter høringsperiodens afslutning meddeler tilladelse til råstofindvinding, hvis der ikke kommer bemærkninger under høringen, der er væsentlige for sagens behandling.

Beslutning

Et flertal i Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling godkendte indstillingen.

Et mindretal bestående af Susanne Flydtkjær (Ø) kunne ikke tilslutte sig indstillingen, idet hun anførte, at graveområdet ligger i et område med drikkevandsinteresser og at råstofindvindingen og ikke mindst efterbehandling til jordbrugsdrift i sig selv øger risikoen for forurening i endnu højere grad.

Jens-Henrik Kirk (K) deltog ikke under sagens behandling.

Bilag

Bilag 1 - Oversigtskort

Bilag 2 - Udkast til tilladelse efter råstofloven

Punkt 12: B: Beslutning: Tilladelse til råstofindvinding i graveområde Øster Svenstrup, Jammerbugt Kommune

1-35-71-2-1544-24

Resumé

Per Hollen Christensen har søgt om tilladelse til indvinding af sand, sten og grus indenfor graveområdet Øster Svenstrup, Jammerbugt Kommune. Der søges om en årlig indvinding på op til 100.000 m³ sand, sten og grus over en 10-årig periode. Det ansøgte areal er på ca. 9,4 ha.

På baggrund af ansøgning og den gennemførte screening har administrationen udarbejdet et udkast til tilladelse efter råstofloven.

Administrationen indstiller til Udvalget for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling, at udkast til tilladelse sendes i høring i 4 uger og at der meddeles tilladelse til indvinding, hvis der ikke kommer bemærkninger under høringen, der er væsentlige for sagens behandling.

Sagsfremstilling

Per Hollen Christensen søgte den 20. december 2023 om tilladelse til indvinding af sand, sten og grus på matr. nr. 4e, 2y og 4o Ø. Svenstrup By, Ø. Svenstrup, Nesgårdsvej 25, 9460 Brovst, Jammerbugt Kommune. Det ansøgte areal er på ca. 9,4 ha og ligger i graveområde Øster Svenstrup. Det areal der er omfattet af ansøgningen blev i august 2023 udlagt som graveområde ved tillæg nr. 2 til Råstofplan 2020. Indvindingsarealet består af to delarealer, der ligger på hver sin side af Nesgårdsvej.

Der er søgt om en årlig indvinding på op til 100.000 m³ over en 10-årig periode. Der skal ikke indvindes råstoffer under grundvandsspejlet. Der søges om indvinding og udlevering af råstoffer på hverdage kl. 07:00 til kl. 18:00 samt på lørdage kl. 07:00 til kl. 14:00. Råstofgraven skal efterbehandles til landbrug.

Der blev tidligt i processen afholdt et møde med Jammerbugt Kommune og ansøger hvor en række problemstillinger blev gennemgået. På baggrund af mødet valgte ansøger at lave en række tilpasninger til ansøgningen.

Den reviderede ansøgning var sammen med regionens udkast til afgørelse efter miljøvurderingsloven i høring i april-maj 2024. Der kom høringssvar fra Jammerbugt Kommune, Norlys, N1, Nordjyske Museer samt Aalborg Stift på vegne af Midt-HanHerreds Sognes Menighedsråd.

Jammerbugt Kommune bemærker, at området i kommuneplanen er udlagt til højt prioriteret landbrugsområde og at der ikke må ske arealinddragelser der på væsentlig måde begrænser muligheden for landbrugsdrift. Kommunen bemærker videre, at de to adgangsveje til Nesgårdsvej fra henholdsvis etape 1 og etape 2 bør etableres forskudt i forhold til hinanden. Kommunen gør desuden opmærksom på vådområdet der ligger ca. 200 m øst for det ansøgte areal, på overdrevet i den vestlige del af det ansøgte areal og på arealets beliggenhed (delvist) indenfor kulturmiljøareal ved Janum Kjød.

Det er regionens vurdering, at det ansøgte projekt imødekommer kommunens bemærkninger. Herunder at de to adgangsveje placeres forskudt, at området efterbehandles til landsbrugsdrift og at projektet efter regionens vurdering ikke giver anledning til tilstandsændringer af nærliggende natur og vådområder.

Aalborg Stift har indsendt høringssvar på vegne af Midt-Hanherred Sognes Menighedsråd. Stiftet bemærker, at Øster Svenstrup Kirke ligger nord for det ansøgte indvindingsareal og at kirkebyggelinjen støder op til arealet. Stiftet understreger i høringssvaret vigtigheden af, at der tages hensyn til kirken i forbindelse med indvinding af råstoffer. Regionen bemærker hertil, at der forventes ingen eller meget få transporter på Janumvej hvor kirken ligger. Projektet ligger endvidere udenfor kirkebyggelinjen og der skal ikke etableres anlæg der kan spærre for indsynet til kirken. Med udgangspunkt i afstand og driftstider er det regionens vurdering, at råstofindvindingen ikke vil forstyrre kirkelige handlinger.

Norlys og N1 har i høringssvar oplyst, at der er nedgravet og tinglyst højspændingskabel, lavspændingskabel samt fiber i råstofgravens nordvestlige del. Ansøger har oplyst, at han er bekendt med disse kabler og at det forventes, at de skal flyttes i forbindelse med råstofindvindingen. Nordjyske Museer anbefaler at der foretages en forundersøgelse forud for opstart af råstofindvindingen, for at få af- eller bekræftet om der er fund af kulturhistorisk interesse i området. Ansøger har oplyst, at han er opmærksom på dette og planlægger forundersøgelse.

Region Nordjylland meddelte den 7. juni 2024 afgørelse efter miljøvurderingsloven. Det er regionens vurdering at det ansøgte projekt ikke vil give anledning til en væsentlig påvirkning af miljøet. Projektet er dermed ikke omfattet af krav om miljøvurdering.

Indstilling

Administrationen indstiller, at Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling:

1. beslutter, at administrationen sender udkast til tilladelse til råstofindvinding i høring i 4 uger
2. beslutter, at administrationen efter høringsperiodens afslutning meddeler tilladelse til råstofindvinding, hvis der ikke kommer bemærkninger under høringen, der er væsentlige for sagens behandling.

Beslutning

Et flertal i Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling godkendte indstillingen.

Et mindretal bestående af Susanne Flydtkjær (Ø) kunne ikke tilslutte sig indstillingen, idet hun anførte, at graveområdet ligger i et område med drikkevandsinteresser og at råstofindvinding øger risikoen for forurening.

Jens-Henrik Kirk (K) deltog ikke under sagens behandling.

Bilag

Bilag 1 - Oversigtskort

Bilag 2 - Udkast til tilladelse efter råstofloven

Punkt 13: B: Beslutning - Tilladelse til råstofindvinding i graveområde Skovsted, Thisted Kommune

1-35-71-2-1533-24

Resumé

Sjørring Vognmandsforretning A/S har søgt om tilladelse til indvinding af sand, sten og grus indenfor graveområdet Skovsted, Thisted Kommune.

Der søges om en årlig indvinding på op til 50.000 kubikmeter sand, sten og grus over en 10-årig periode. Det ansøgte areal er på ca. 12,9 ha. Der er i dag tilladelse til råstoffilladelse på størstedelen af arealet.

På baggrund af ansøgningen og den gennemførte screening efter miljøvurderingsloven har administrationen udarbejdet et udkast til en tilladelse med vilkår til indvindingen.

Administrationen indstiller til Udvalget for Klima, Miljø og Bæredygtigt Udvikling, at udkast til tilladelse sendes i 4 ugers høring. Der meddeles tilladelse til indvinding indenfor graveområdet efter høringsperiodens afslutning, såfremt der ikke kommer bemærkninger, der er væsentlige for sagens behandling.

Sagsfremstilling

Sjørring Vognmandsforretning A/S har den 26. februar 2024 søgt om tilladelse til indvinding af råstoffer på matrikel 1t Oddershedegård, Hillerslev og 1c Skovsted By, Hillerslev beliggende Kanstrupvej 3C, 7700 Thisted i Thisted Kommune (bilag 1).

Det ansøgte areal ligger i graveområdet Skovsted, udlagt som graveområde i Råstofplan 2020.

Virksomheden søger om tilladelse til indvinding af op til 50.000 kubikmeter sand, sten og grus om året på et ca. 12,9 ha stort areal i en 10-årig periode. Der er i dag tilladelse til at indvinde råstoffer på størstedelen af arealet iht. råstoffilladelse af den 10. august 2017. Det ansøgte omfatter en mindre udvidelse af indvindingsområdet på ca. 1,7 ha, og en øget indvindingsmængde fra 30.000 til 50.000 kubikmeter sand, sten og grus om året.

Det ansøgte areal skal efterbehandles til landbrugsdrift og natur.

Ansøgningsmaterialet og Region Nordjyllands udkast til screening af projektet efter miljøvurderingsloven har i perioden den 13. marts 2024 til 10. april 2024 været i høring hos Thisted Kommune, andre myndigheder, forsyningsselskaber, landsdækkende foreninger og naboer.

Der er indkommet høringssvar fra Thisted Kommune. Kommunen kommer i deres høringssvar med inputs til efterbehandling, herunder anbefalinger til hvordan der kan skabes gode forudsætninger for, at der kan opnås en god naturværdi på det efterbehandlede areal (bilag 2). Administrationen har fundet det relevant at inddrage dele af Thisted Kommunes anbefalinger i udkastet til råstoffilladelsen gennem fastsættelse af vilkår.

Regionen har på baggrund af screeningen efter miljøvurderingsloven truffet afgørelse om, at projektet ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet og at projektet derfor ikke kræver udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport (bilag 3).

Administrationen vurderer på baggrund af miljøscreeningen og høringssvar, at der ikke er noget som taler imod at meddele tilladelse til udnyttelse af råstofressourcen på arealet med de vilkår der er fremstillet i udkastet til tilladelsen (bilag 4).

Indstilling

Administrationen indstiller, at Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling:

1. beslutter, at Administrationen sender udkast til tilladelse i 4 ugers høring.
2. beslutter, at Administrationen efter høringsperiodens afslutning meddeler tilladelse til indvinding, såfremt der ikke indkommer bemærkninger, der er væsentlige for sagens behandling.

Beslutning

Et flertal i Udvalg for Klima, Miljø og Bæredygtig Udvikling godkendte indstillingen.

Et mindretal bestående af Susanne Flydtkjær (Ø) kunne ikke tilslutte sig indstillingen, idet hun anførte, at graveområdet ligger i et område med drikkevandsinteresser. Råstofindvindingen - og ikke mindst efterbehandling til landbrugsdrift øger i sig selv risikoen for forurening i endnu højere grad.

Jens-Henrik Kirk (K) deltog ikke under sagens behandling.

Bilag

Bilag 1 - Oversigtskort

Bilag 2 - Hørings svar til miljøscreening

Bilag 3 - Afgørelse efter miljøvurderingsloven

Bilag 4 - Udkast til råstoff tilladelse

Punkt 14: Orientering

1-01-81-4-24

Beslutning

Kodeks for godt naboskab ved rÅstofindvinding

Administrationen slÅr et slag for muligheden for at tilslutte sig â€Kodeks for godt naboskab ved rÅstofindvindingâ€ blandt de nordjyske indvindere.

Â

Deltagelse i ICLEI â€ konference om bæredygtig byplanlÅgning

Der holdes ICLEI i Aalborg 1. â€ 3. oktober 2024. Regionen har et antal billetter og sekretariatet skiver til udvalget i forhold til medlemmernes deltagelse.

Â

Punkt 15: Eventuelt

1-01-81-4-24

Punkt 16: Underskrift af mødeprotokol

1-01-81-4-24

Indstilling

Udvalgets medlemmer skal godkende mødeprotokollen.

Godkend elektronisk ved at trykke på Godkend.